

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

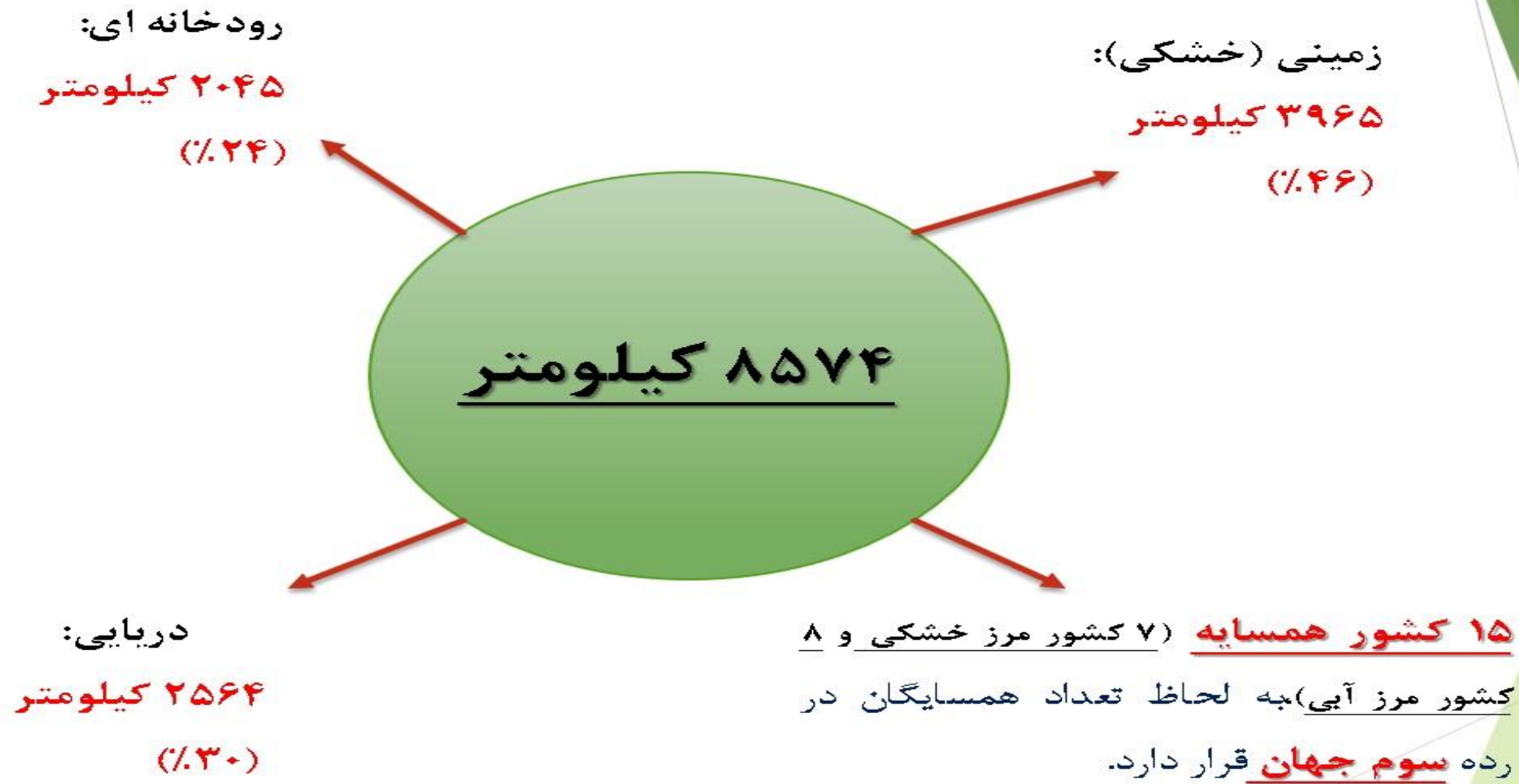
مسئولین باید به سراغ مرزها
بروند و مشکلاتش را حل
نمایند در غیر این صورت
مرزها به سراغ شما خواهند
آمد.

(مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا)

تبادلات اقتصادی مرزی،
معیشت مرزنشینان و توسعه منطقه ای

مرز های کشور در یک نگاه

با عنایت به اینکه مرزها و سکونتگاههای مرزی به لحاظ فاصله دور از مراکز استان، کشور و دولت مرکزی بوده اند لذا همواره در همه دولتها مورد کم مهری قرار گرفته اند. نظام مقدس جمهوری اسلامی در راستای برقراری عدالت اجتماعی در این خصوص با توجه به منویات مقام معظم رهبری در ادوار مختلف در راستای کمک به معیشت مرز نشینان در دولتهای مختلف نسبت به تنظیم قوانین و مقررات و آیین نامه های مختلف اقدام و تمهیداتی را پیش بینی کرده است. که از جمله می توان به قانون مقررات مرز نشینان، آیین نامه اجرایی قانون فوق، آیین نامه تشکیل بازارچه های مرزی، برنامه ملی تقویت کسب و کار، معیشت مرز نشینان و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق مرزی و ... اشاره نمود.

بازارچه های مرزی

بر اساس ماده (۱) آیین نامه تشکیل بازارچه های مرزی، بازارچه مرزی، محوطه ای است محصور، واقع در نقاط مرزی و در جوار گمرکات مجاز به انجام تشریفات ترخیص کالا یا مکانهایی که طبق تفاهم نامه های منعقد شده بین جمهوری اسلامی ایران و کشورهای همجوار تعیین می شود اهالی دو طرف مرز می توانند تولیدات و محصولات محلی خود را با رعایت مقررات صادرات و واردات، جهت داد و ستد در این بازارچه ها عرضه نمایند.

بازارچه های مرزی دارای آثارمختلف اقتصادی ،اجتماعی و سیاسی بوده است .در بعد اقتصادی ایجاد بازارچه ها در نواحی روستایی بویژه در مناطق مرزی می تواند فرصتهایی از جمله :

۱- ایجاد اشتغال مستقیم و غیرمستقیم برای جوانان(بخش های حمل و نقل بار و مسافر ،رستوران و خدمات مربوط به آن)

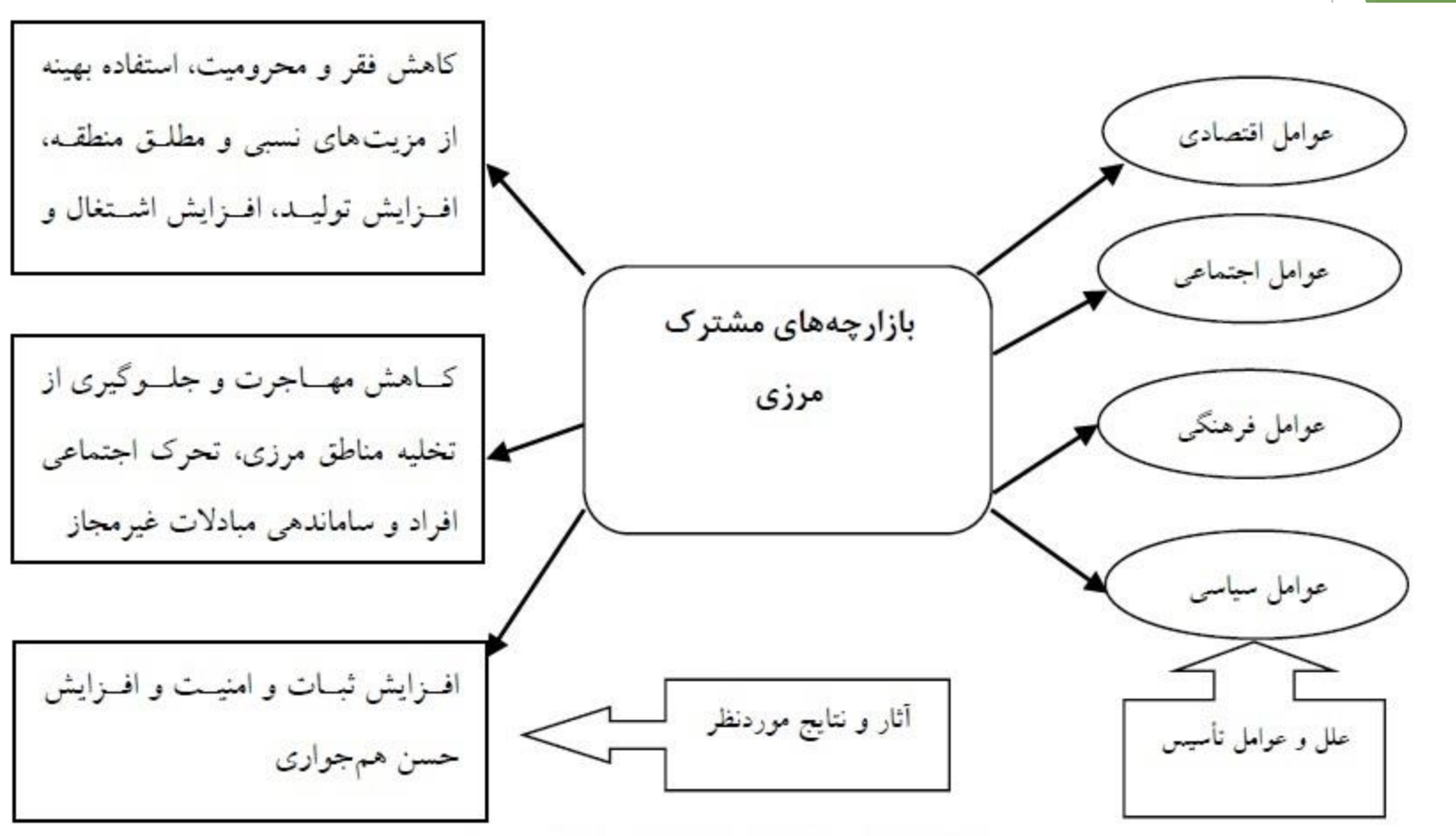
۲- صدور تولیدات دامی و کشاورزی با قیمت های مناسب به کشورهای همجوار

۳-افزایش درآمد و سطح رفاه روستاییان از طریق تبادل کالاها

۴- کاهش بیکاری

۵- رسمی کردن مبادلات بین ایران و کشورهای همسایه

و همچنین در افزایش تعداد و تنوع مشاغل موجود در روستا موثر می باشد.

کارکرد بازارچه های مرزی

از میان ۱۵ کشور همسایه و ۱۶ استان مرزی، ما در مجموع ۴۳ بازارچه در ۹ استان مرزی داریم که از این میان ۲۲ بازارچه فعال و ۲۱ بازارچه غیرفعال می باشند.

بازارچه های فعال در استانهای مختلف عبارتند از:

آذربایجان غربی: کیله سردشت، تمرچین و صنم بلاغی پلدشت

کرمانشاه: شوشمی، شیخ صله و سومار

کردستان: سیرانبند بانه، شیخان مریوان، ملخورد سروآباد

خوزستان: اروند کنار

خراسان رضوی: باجگیران

خراسان جنوبی: میل ۷۸، یزدان، میل ۷۳، دوکوهانه

سیستان و بلوچستان: کوهک، میلک، میرجاوه، ریمدان، پیشین

ایلام: مهران

اردبیل: بیله سوار

▶ آسیب های موجود

▶ نحوه فرایند اجرای مبادلات در بازارچه ها مشابه گمرکات رسمی منجر به عدم فعال بودن کولبران در بازارچه ها شده است (مبادلات بصورت کانتینری و خودرویی)

▶ شکل گیری کارگزارانی واسط میان کولبران برای دریافت سود بازرگانی سبب گردیده است که سود عمده به حساب این افراد برود و مرزنشینان کمترین بهره را داشته باشند.

▶ عدم شناسایی دقیق مرزنشینان در شعاع ۲۰ کیلومتری، در یک بررسی موردی توسط دستگاههای امنیتی مشخص گردیده است که تعداد دارندگان مجوز از تعداد ساکنین به مراتب بیشتر بوده است. و هدف اصلی طرح که حل مشکل معیشت مرزنشینان باشد محقق نگردیده است.

پیشنهادات

اصولاً رسمی کردن تجارت از طریق بازارچه‌های مرزی در نواحی روستایی، عملی اندیشمندانه و راهکاری مطلوب است؛ اما شرایط موجود به گونه‌ای رقم خورده است که بازارچه‌های فعال در منطقه با نارسایی‌های بسیاری روبه‌رو هستند. برای گسترش نقش بازارچه‌های مرزی در نواحی روستایی و توسعه اقتصادی و اجتماعی آن‌ها، پیشنهادات زیر مؤثر است:

- در شرایط کنونی فقط گروه‌های خاصی از منافع اقتصادی بازارچه‌ها سود می‌برند و رشد واسطه‌گری به دلیل فقدان سرمایه و تخصص کافی مردم بومی و پيله وران محلی میباشد، از این رو باید با سازوکارهایی، زمینه افزایش مشارکت روستاییان را در فعالیت بازارچه‌ها از طریق آموزش روش‌های نوین تجارت و آشنایی با مقررات صادرات و واردات، بهره‌مندی جمعیت ساکن در منطقه از منافع بازارچه‌ها ایجاد نمود.
- اختصاص درآمدهای بازارچه‌های مرزی استان در راستای اشتغالزایی در منطقه و بهبود کیفیت محیطی خود بازارچه‌های مرزی
- تعاونیهای تجاری در راستای تلفیق سرمایه‌های کوچک در جهت ایجاد مشاغل جدید برای جوانان که دارای سرمایه‌های اندک میباشند به گونه‌ای که منجر به عدم مهاجرت این افراد به شهرهای بزرگ گردد.
- سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در منطقه در قالب تأسیس واحدهای تولیدی که با کالاهای صادراتی منطقه درارتباط باشد. حتی الامکان این واحدها در مقیاس کوچک و مناسب با شرایط محیطی منطبق باشد که باعث رونق صادرات و هم باعث ایجاد اشتغال گردد.

از آنجاکه یکی از عوامل زمینه ساز مشکل در طی روند کار بازارچه های مرزی، پراکندگی سازمانهای مسئول و تداخل وظایف آنها با یکدیگر میباشد، ضرورت بازنگری خاص، تمرکز فعالیت مربوط به بازارچه های مرزی، در یک وزارتخانه و ایجاد وحدت رویه در دستگاههای اجرایی ذیربط، موجب انسجام بخشیدن به فعالیتهای بازارچه های مرزی میشود.

- اولویت در بهره‌مندی اشخاص حقیقی و حقوقی بومی از امکانات مبادلات بازارچه مرزی، به منظور بهتر شدن وضعیت اقتصادی مناطق مرزی.
- فعال کردن توانمندی‌های گردشگری مناطق مرزی و همچنین ایجاد نمایشگاه‌های کالا و سامانه اطلاع و بازاریابی که در افزایش تعاملات قانونی مرزها و بهبود کارکرد ارتباطی مرزها مؤثر است.

برنامه‌ریزی برای ایجاد صنایع کوچک و متوسط در منطقه با توجه به فراوانی نیروی جوان در روستاها

برنامه‌ریزی مناسب و اجرایی برای گسترش گردشگری در این مناطق با توجه به توان‌های گردشگری آن‌ها در زمینه طبیعت‌گردی و گردشگری تجاری که موجب ایجاد اشتغال برای ساکنان روستایی و درنهایت افزایش درآمدشان می‌شود

انجام فعالیت‌های تجاری در مرزها با محوریت بازارچه‌ها نیازمند **زیرساخت‌های مورد نیاز** است که در این زمینه استان‌های مرزی با ضعف‌های قابل توجهی روبرو است. ایجاد این زیرساخت‌ها منوط به تعامل و همکاری‌های بین بخشی دستگاه‌های متولی در امور تجاری و ایجاد زیرساخت‌های آن از سوی دولت بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد. لذا تأمین اعتبار لازم برای ایجاد زیرساخت‌ها در بازارچه‌های مرزی جدید و تکمیل زیرساخت‌ها در سایر بازارچه‌های مرزی از ضروریات می‌باشد.

یکی از راهبردهای اساسی معیشت مرزنشینان استانها که در این زمینه می‌تواند تاثیرگذار باشد، رونق بازارچه‌های مرزی با کشورهای همسایه است.

اعمال دیپلماسی قوی در زمینه بازارچه‌های مرزی در قبال کشورهای همسایه از سوی وزارت امور خارجه

در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور به علت نیازی که در وجود مشکلات در زیرساختهای بازارچه های مرزی مشاهده گردید یک ردیف اعتباری ذیل جدول (۹) قانون بودجه تحت عنوان " ایجاد و تکمیل زیرساخت های لازم برای بازارچه های مرزی " با اعتبار ۶۰۰ میلیارد ریال ایجاد گردید. و مقرر گردید که در اولین گام به کمک تقویت زیرساخت های بازارچه های فعال بیاید و در این راستا امور بخشی مربوط در سازمان این نیازها را از اداره کل مربوط در وزارت کشور و سازمان های تابعه در استانهای مرزی احصاء نمود تا در قالب مبادله موافقتنامه با وزارت کشور اجرایی گردد.

با عنایت به موارد فوق در پایان پیشنهاد میشود که یک مطالعه و پژوهش در خصوص کارایی واقعی بازارچه ها بصورت مستقل توسط دستگاههای نظارتی و مرکز پژوهشهای مجلس صورت گیرد و واقعا مشخص شود که ذینفع واقعی بازارچه ها چه کسانی هستند و به چه میزان این بازارچه ها به اهداف خود رسیده اند.

برای شادی ارواح طیبه شهدا، خاصه
مرزداران غیور این سرزمین **صلوات**